

Rebombori diacrític

La reforma ortogràfica que ha impulsat la Secció Filològica de l'IEC, que inclou la reducció dels accents diacrítics, ha aixecat molta controvèrsia. El debat a les xarxes socials ha estat intens i apassionat (sempre s'ha dit que som un país de filòlegs!). Els detractors de la reforma s'han sentit atacats, molestos, i han fet bandera de diacrítics que ara tenen els dies comptats, com ara *dóna/dona* i *vénen/venen*. Però els que han vist amb bons ulls la reforma, entre els quals m'hi incloc, són del parer que simplificar aquesta norma serà útil per a aquells que aprenguin el català (no per a nosaltres, que haurem d'aprendre la llista reduïda). Moltes de les paraules que en duïen tenen un significat específic i s'usen poc, i en la majoria de casos pel context ja sabem a quina paraula ens referim. És evident que sempre es poden fer jocs de paraules i crear frases com "La dona dona un os d'os al net net", però fins i tot en aquest cas el parlant és capaç d'entendre la frase. Per a aquests casos, si hi ha ambigüitat, l'IEC preveu la possibilitat de poder mantenir l'accent diacrític.

Sabíeu que...

Fabra només va marcar una cinquantena d'accentos diacrítics, però la llista havia anat creixent fins als cent cinquanta casos.

Els catorze mots monosíl·labs que mantindran el diacrític, perquè els aneu practicant, són *bé/be*, *déu/deu*, *és/es*, *mà/ma*, *més/mes*, *món/mon*, *pèl/pel*, *què/que*, *sé/se*, *sí/si*, *són/son*, *té/te*, *ús/us*, *vós/vos*. Fins ara es posava aquest accent distintiu a cent cinquanta paraules. Pompeu Fabra només havia posat accent diacrític a una cinquantena de paraules, però la llista havia anat creixent descontroladament, sobretot pels derivats dels mots amb diacrític, que fins ara mantenien l'accent. L'absència d'accent en aquests derivats serà una altra de les novetats de la normativa ortogràfica. Això, per exemple, afectarà els derivats de *déu* (*adeu*, *adeu-siau*, *marededeu*), de *món* (*rodamon*) o de *pèl* (*contrapel*), que no s'accentuaran.

Entre altres novetats, la reforma ortogràfica també afectarà els mots prefixats i compostos que tenen el segon formant començat per *erra*. Quan el so de la *erra* apareix entre vocals precedit d'un prefix o d'un radical s'escriurà doble *erra*, per exemple, en mots prefixats com ara *arrítmia*, *corresponsable*, *erradicar* i *errumpent*. *

La seva gràcia

"El català mostra una tendència clara a evitar el possessiu d'estereotip o de ratificació amb inanimats, malgrat que es pot trobar en usos estilístics, com en La casa de nines tenia de tot: la seva sala, la seva cuina, les seves cortinetes... No sempre, doncs, si no és en un context emfàtic o afectiu, en expressions com ara Per dinar hi ha bistec amb les seves patates i les seves verduretes." [Reproducció fragment GIEC]

Aviat farà trenta anys, a la primera columna que Quim Monzó va publicar a *La Vanguardia*, l'autor va fer servir els possessius com a recurs estilístic: "A les vuit en punt sona el seu despertador. Es regira al seu llit, allarga la seva mà i detura el seu riïng". I així va continuar, amb una rastellera de possessius que acabaven enganxant el lector per excessius. Possiblement l'excés s'ha anat instal·lant en determinats usos informatius i per això ja fa temps que es denuncia. L'admirat Manuel Cuyàs es queixava, a finals d'agost, de frases com *Agafi el seu tiquet*, *Vigili el seu equipatge*, *Esperi el seu torn*. Els qui es valen d'aquests possessius sobers són gent de la "seva", com va escriure Marta Rojals. "És una plaga. Surten a la tele, condueixen programes de ràdio, fan conferències de premsa, et canten cançons o intenten de vendre't una assegurança". La teva assegurança.

Els gramàtics hi han posat l'atenció, també, i la nova gramàtica ja diu que el possessiu de ratificació amb inanimats

no s'utilitza "si no és en un context emfàtic o afectiu". Així, no hi ha res emfàtic quan algú agafa un tiquet, que és el tiquet; quan algú recull un premi, que és el premi; quan reserva taula, en general. *Reservi taula*, llegirem. I després serà una o, potser, més d'una. El context evidencia a què fa referència el possessiu: ho diuen les fitxes de l'Optimot.

També trobem, entre la gent de la "seva", un possessiu que fa referència a parts del cos o objectes personals: *S'ha posat les seves mans al cap*. Però si amb el reflexiu ja n'hi ha prou!, si és que no són les mans d'algú altre. *Han rentat els seus cabells*. Són seus? Són els de la closca que duu encimbellada? Doncs provem de resoldre-ho amb els pronoms de complement indirecte. *Li han rentat els cabells*, si és a ell o a ella, o també *Els han rentat els cabells*, si és a ells o a elles.

La nova gramàtica explica diferents usos de possessius pronominals, incloent-hi el reforç del sentit de possessió que atorga l'adjectiu *prop*: *Els fills han de tenir la seva pròpia vida*. Aquest adjectiu té l'avantatge de desfer ambigüitats i, a més, pot aparèixer sense el possessiu. És la dita típica que *l'èxit va sorprendre la pròpia empresa* (si és que és seva, perquè, si no ho és, serà *la mateixa empresa*).

Té la seva gràcia, tot plegat. També en aquesta frase hi ha un recurs estilístic. Sense el recurs, hauríem de dir que *té (una certa) gràcia*. Per cert: avui és 16 del 10 del 16. Té... gràcia. *

"Li han rentat els cabells", així no ha fet falta que "es posi les seves mans al cap", per dir-ho d'alguna manera
JUDIT FERNÁNDEZ